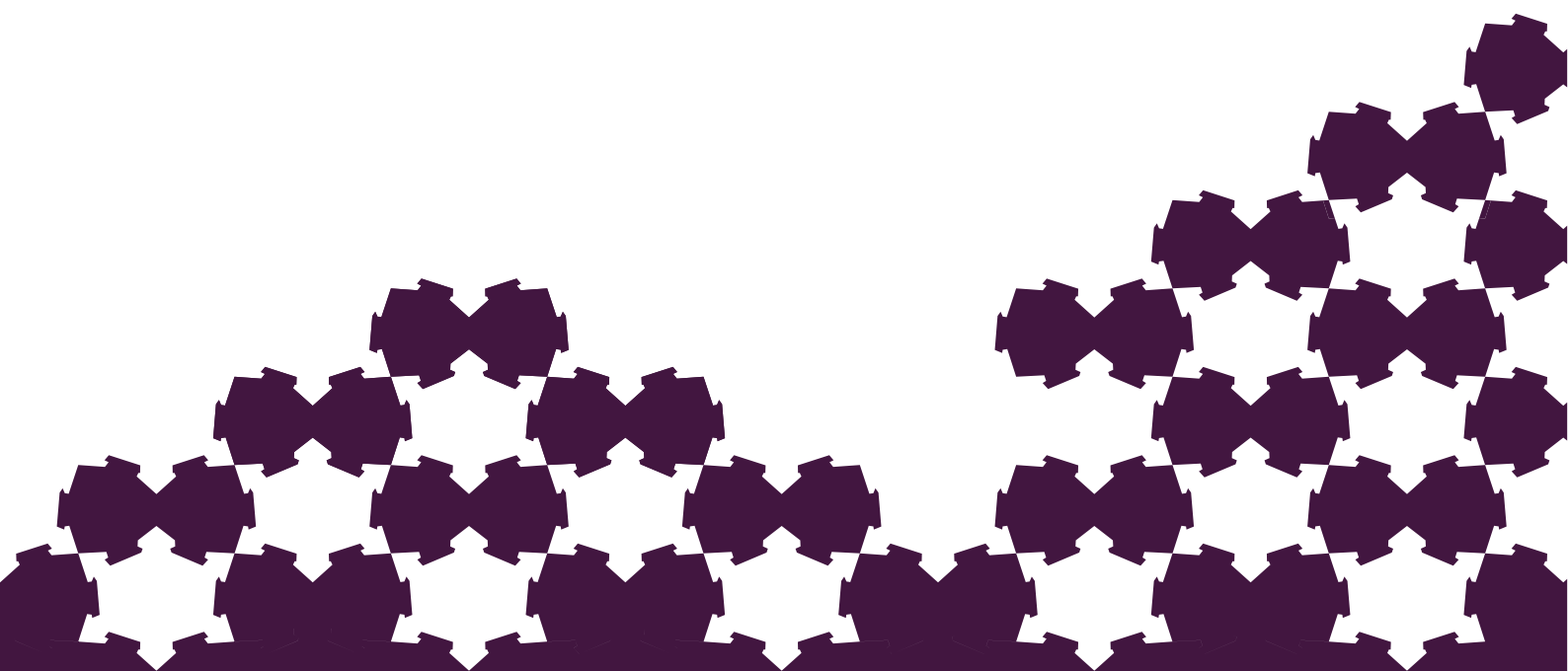




# Perspectiefnota 2020

# Perspectiefnota 2020

Meerjarenperspectief 2020-2023



# Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>4</b>
<b>2</b>	<b>Samenvattend financieel beeld 2020-2023</b>	<b>6</b>
2.1	Financieel beeld Perspectiefnota 2020-2023	6
2.2	Mutaties Perspectiefnota 2020-2023	6
2.3	Uitgangspunten voor noodzakelijke maatregelen	9
2.4	Ontwikkeling weerstandsvermogen	11
<b>3</b>	<b>Programma's</b>	<b>13</b>
	Programma 1   Inwoners en Bestuur	15
	Programma 2   Veiligheid	18
	Programma 3   Openbare ruimte, Verkeer en Parkeren	20
	Programma 4   Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	23
	Programma 5   Duurzaamheid, Water en Groen	26
	Programma 6   Werk en inkomen	29
	Programma 7   Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd	31
	Programma 8   Sport, Cultuur en Recreatie	34
	Programma 9   Algemene baten en lasten	37
<b>4</b>	<b>Financiële uitgangspunten begroting</b>	<b>39</b>
4.1	Financiële uitgangspunten	39
<b>5</b>	<b>Risico's</b>	<b>40</b>

# 1 Inleiding

## Aan de gemeenteraad

Voor u ligt de Perspectiefnota 2020 van de gemeente Gooise Meren, welke de contouren schetst van de Programmabegroting 2020 - 2023.

De jaarlijkse Perspectiefnota richt zich op de koers en de kaders van de begroting van het volgend jaar en de meerjarenramingen over een periode van 4 jaar. Het is het kaderstellende instrument dat de gemeenteraad in handen heeft. In november 2018 is, na de verkiezingen, de begroting vastgesteld met daarin ook een College-uitvoeringsprogramma (nieuw beleid) voor een periode van 4 jaar. De uitvoering daarvan is in 2019 voortvarend ter hand genomen. Gegeven het feit dat wij net een omvangrijk pakket nieuw beleid hebben opgenomen in de begroting, naast het reguliere werk, en het feit dat er sprake is van een financieel onzekere situatie, kiest het college voor terughoudendheid bij het toevoegen van extra nieuw beleid en met betrekking tot de investeringen.

College van Burgemeester en Wethouders Gooise Meren

### Foto's gemaakt door:

Vranz van Maaren: Voorblad

Tom Loman: Programma 1, 3, 5, 6.

Judith van Dijkhuizen / Brandweer Gooi en Vechtstreek: Programma 2

Gemeente Gooise Meren: Programma 4

Margot Scheerder: Programma 7

Johan van der Geest / SDO: Programma 8

Weegschaalmuseum Naarden (muntgewichtsdoosje): Programma 9



## Leeswijzer

### Richtlijnen

De raads werkgroep Financiën heeft richtlijnen vastgesteld voor de producten uit de planning en control cyclus, waaronder ook de Perspectiefnota. Deze richtlijnen zijn als volgt:

Het begrotingsjaar begint met de Perspectiefnota. Hierin vindt een kaderstellende vooruitblik naar de komende jaren plaats en de komende begroting in het bijzonder. Kenmerkend hiervoor is de integrale afweging die wordt gemaakt voor de inzet van de middelen voor de komende jaren. De inhoud van de Perspectiefnota kan jaarlijks veranderen, afhankelijk van de actualiteit (college-uitvoeringsprogramma, bezuinigingen). Een vaste herkenbare indeling zorgt echter toch voor consistentie en herkenbaarheid.

Richtlijnen Perspectiefnota:

1. De Perspectiefnota legt tenminste het meerjarig financieel kader vast.
2. Besluiten over nieuwe ontwikkelingen/wensen vinden zo veel mogelijk integraal plaats bij het vaststellen van de Perspectiefnota.
3. De keuze die we maken in de Perspectiefnota worden vertaald in de Programmabegroting
4. In de Perspectiefnota worden de (financiële) uitgangspunten voor de begroting vastgesteld.
5. Bij de Perspectiefnota beschrijft in elk geval de nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op de koers en/of het meerjarig financiële beeld
6. De Perspectiefnota bevat in ieder geval een meerjarig investeringsplan.

De Perspectiefnota 2020 is als volgt opgebouwd:

### Samenvattend financieel beeld 2020-2023

In hoofdstuk 2 is het financieel meerjarenbeeld 2020 tot en met 2023 opgenomen. Hierbij dient de Programmabegroting 2019 – 2022, inclusief amendementen en de structurele doorwerking uit het tweede Voortgangsverslag 2018, als basis. Ook de voorlopige cijfers uit het eerste Voortgangsverslag 2019 zijn hierin meegenomen. Vervolgens zijn de voorgestelde mutaties uit deze Perspectiefnota weergegeven, leidend tot een nieuw financieel beeld.

### Programma's

Per programma worden in hoofdstuk 3 de bij de Programmabegroting 2019-2022 door de gemeenteraad vastgestelde voorstellen vanuit het huidige College-uitvoeringsprogramma gepresenteerd en toegelicht. Deze vormen immers een belangrijk onderdeel van de komende begroting van 2020. Vervolgens zijn de mutaties uit deze Perspectiefnota te zien. Tenslotte wordt ook toelichting gegeven op de voorgenomen investeringen.

### Financiële uitgangspunten programmabegroting

De belangrijkste financiële parameters worden toegelicht in hoofdstuk 4. Denk daarbij aan de loon- en prijsstijgingen en de uitkering uit het gemeentefonds.

### Risico's

In hoofdstuk 5 zijn ontwikkelingen benoemd, die een effect kunnen hebben op het begrotingssaldo.

## 2 Samenvattend financieel beeld 2020-2023

### 2.1 Financieel beeld Perspectiefnota 2020-2023

De Programmabegroting 2019-2022, inclusief amendementen, en de structurele doorwerking uit het eerste Voortgangsverslag 2019, vormen het uitgangspunt voor deze Perspectiefnota.

Financieel beeld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
<b>Saldo Programmabegroting 2019-2022</b>	<b>1.205</b>	<b>740</b>	-	-
Structurele doorwerking 1 <sup>e</sup> Voortgangsverslag 2019	186	239	334	330
<b>Mutaties Perspectiefnota 2020-2023</b>				
Mutaties Perspectiefnota 2020-2023	-1.374	-944	-294	-294
<b>Saldo Perspectiefnota 2020-2023</b>	<b>17</b>	<b>35</b>	<b>40</b>	<b>36</b>

Wij presenteren een sluitend meerjaren perspectief. In dit hoofdstuk lichten we de mutaties toe die leiden tot dit financieel saldo.

### 2.2 Mutaties Perspectiefnota 2020-2023

Het financieel beeld wordt bepaald door diverse ontwikkelingen (1 t/m 4) en maatregelen (5 en 6) met gevolgen voor het begrotingssaldo.

#### *Diverse ontwikkelingen en maatregelen*

1. Nieuw beleid
2. Financiële uitgangspunten
3. Overige mutaties
4. Noodzakelijke maatregelen

De mutaties worden per onderdeel in tabelvorm in dit hoofdstuk samengevat en inhoudelijk toegelicht bij de programma's.

#### 2.2.1 Nieuw beleid

Het opgevoerde nieuw beleid vloeit voort uit wettelijke vereisten.

Financieel beeld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
<b>Saldo Programmabegroting 2019-2022, incl. VV19-1</b>	<b>1.391</b>	<b>979</b>	<b>334</b>	<b>330</b>
<b>Nieuw beleid</b>				
Plattegrond begraafplaatsen	-30	-	-	-
Doordecentralisatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen	PM	PM	PM	PM
<b>Totaal Nieuw beleid</b>	<b>-30</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Financieel beeld na Nieuw beleid</b>	<b>1.361</b>	<b>979</b>	<b>334</b>	<b>330</b>

### 2.2.2 Financiële uitgangspunten

In deze Perspectiefnota worden voorstellen gedaan voor de te hanteren loon- en prijsstijgingen in de Programmabegroting 2020 en verder. Verder noemen we de maatregelen (her-prioritering investeringen en begrotingsscan), die bijdragen aan het duurzaam financieel beleid van het college.

Financieel beeld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
<b>Financieel beeld na Nieuw beleid</b>	<b>1.361</b>	<b>979</b>	<b>334</b>	<b>330</b>
<b>Financiële uitgangspunten</b>				
Aanname loonstijging	-980	-980	-980	-980
Aanname prijsstijging	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250
Verwachte compensatie loon-/prijsstijging Algemene Uitkering	1.425	1.425	1.425	1.425
Prijsstijging leges/tarieven	360	360	360	360
(Her-prioritering) investeringen	244	244	244	244
Begrotingsscan	-	-	-	-
<b>Totaal Financiële uitgangspunten</b>	<b>-201</b>	<b>-201</b>	<b>-201</b>	<b>-201</b>
<b>Financieel beeld na Financiële uitgangspunten</b>	<b>1.160</b>	<b>778</b>	<b>133</b>	<b>129</b>

#### Loon- en prijsstijgingen

De loon- en prijsstijgingen worden toegelicht bij nummer 5.

#### Her-prioritering investeringen

Het huidige meerjaren investeringsplan wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld op haalbaarheid van uitvoering en aangevuld met nog ontbrekende gewenste investeringen, waaronder het nieuwe begrotingsjaar 2023. Dit heeft geleid tot aanpassingen die doorwerken in de kapitaallasten.

#### Begrotingsscan

Bij de vorige begrotingsvoorbereiding is, mede naar aanleiding van het verwerken van de vervallen precario opbrengsten, een quick begrotingsscan uitgevoerd. Deze scan past in ons beleid om inzicht te hebben op de financiële gemeentelijke huishouding en deze op orde te houden. Er is voor de Perspectiefnota een volledige begrotingsscan uitgevoerd op basis van de realisatie gedurende de afgelopen drie jaren 2016-2018. Bij enkele voorstellen kunnen ontwikkelingen in de komende jaren ons noodzaken tot het terugdraaien hiervan. De effecten zijn al vanaf 2019 door te voeren en derhalve onderdeel gemaakt van het eerste Voortgangsverslag 2019.

### 2.2.3 Overige mutaties

Er zijn diverse ontwikkelingen die een effect hebben op het begrotingssaldo. Dit leidt tot negatieve begrotingssaldi vanaf 2020 met een structureel karakter.

Financieel beeld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
<b>Financieel beeld na Financiële uitgangspunten</b>	<b>1.160</b>	<b>778</b>	<b>133</b>	<b>129</b>
<b>Overige mutaties</b>				
Bijdrage Veiligheidsregio	-30	-30	-30	-30
Aanbestedingseffect Beheerplannen	-339	-339	-339	-339
Beheerplan De Zandzee	-674	-674	-674	-674
Tijdelijke huisvesting onderwijs	12.620	270	70	-180
Dekking tijdelijke huisvesting onderwijs uit Algemene Reserve	-12.620	-270	-70	180
Terugdraaien dekking precario uit Sociaal domein	-350	-350	-350	-350
<b>Totaal Overige mutaties</b>	<b>-1.393</b>	<b>-1.393</b>	<b>-1.393</b>	<b>-1.393</b>
<b>Financieel beeld na Overige mutaties</b>	<b>-233</b>	<b>-615</b>	<b>-1.260</b>	<b>-1.264</b>

De mutaties 'aanbestedingseffect beheerplannen', 'tijdelijke huisvesting onderwijs' en terugdraaien dekking precario uit Sociaal domein lichten we hieronder toe. De overige mutaties worden bij de programma's toegelicht.

#### *Aanbestedingseffect beheerplannen*

Door het economische herstel zien we een stijging van de opdrachten bij aanbestedingen. We anticiperen op een gemiddelde stijging van 10%.

#### *Tijdelijke huisvesting onderwijs*

De planning van de uitvoering van de voorstellen uit het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) noodzaakt tot tijdelijke huisvesting. Omdat in de periode 2019-2025 sprake is van een tijdelijk en omvangrijk financieel effect (ca. € 13 mln.), stellen we voor om dit te dekken vanuit de Algemene Reserve door het instellen van een bestemmingsreserve Tijdelijke Huisvesting Onderwijs. Het effect op het weerstandsvermogen wordt aan het einde van dit hoofdstuk toegelicht.

#### *Terugdraaien dekking precario uit Sociaal domein*

In de Programmabegroting 2019-2022 is rekening gehouden met het vervallen, vanaf 2022, van de precario opbrengsten (zie [Raadsmededeling Programmabegroting en Precario](#)). De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Programmabegroting de motie 'Nauwkeurige afweging in het kader van wegvallende inkomsten precariobelasting' aangenomen. In deze motie wordt het college opgeroepen om:

1. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2020 de gemeenteraad een uitgebreide(re) onderbouwing te doen toekomen van de in de begroting opgenomen oplossingsrichting om de per 2022 wegvallende inkomsten uit precariobelasting op te vangen;
2. De gemeenteraad daarbij ook te voorzien van een aantal alternatieve mogelijkheden om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

#### *Nadere onderbouwing*

##### *• Fluctuerende uitgavenpatronen*

Een quick scan van de begroting gaf vorig jaar een eerste inzicht in de (onder)uitputting van budgetten in 2016, 2017 en 2018 ten opzichte van de meerjarenramingen. Hieruit bleek dat bij diverse budgetten sprake is van fluctuerende uitgavenpatronen. Wij vinden het daarom verantwoord om een aantal van deze budgetten vanaf 2022 te verlagen. Totaal € 350.000. Het betreft Facilitair (€ 50.000), ICT (€ 150.000, excl. digitalisering), Algemene uitgaven onderwijshuisvesting (€ 50.000) en beheeruitgaven (€ 100.000 areaaleffecten).

##### *• Organisatie en overige*

Door efficiency maatregelen wordt bespaard op het beheer in de openbare ruimte en op dienstverlening (€ 150.000). Ook gaan we subsidies doorlichten op doelmatigheid en



duurzaamheid, conform het College-uitvoeringsprogramma (2020-2021). Vooruitlopend hierop vinden wij het verantwoord om het totaal budget aan subsidies ad. € 2,5 mln. te verlagen met € 100.000.

- *Sociaal domein*  
Vorig jaar hebben we voorgesteld te bezuinigen op het Sociaal domein. Dit omdat de ingezette strategie van meer preventie, waardoor dure maatwerkvoorzieningen in de toekomst worden voorkomen, een besparing zou opleveren van ongeveer € 350.000 structureel per jaar. Gelet op de ontwikkelingen in het Sociaal domein moeten andere maatregelen genomen worden. De bezuiniging van € 350.000 draaien we terug.

#### *Alternatieve mogelijkheden*

Gelet op de in deze Perspectiefnota noodzakelijke maatregelen om het financieel beeld sluitend te krijgen, zien wij geen noodzaak om de voorgestelde dekking onder 1 en 2 te wijzigen. De bezuiniging op het Sociaal domein wordt wel teruggedraaid.

### 2.2.4 Noodzakelijke maatregelen

Om tot een structureel sluitende begroting te komen, zijn aanvullende maatregelen nodig.

Financieel beeld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
<i>Financieel beeld na Overige mutaties</i>	-233	-615	-1.260	-1.264
<b>Noodzakelijke maatregelen</b>				
Totaal Noodzakelijke maatregelen	250	650	1.300	1.300
<b>Financieel beeld na Noodzakelijke maatregelen</b>	17	35	40	36

Het uitgangspunt is dat we een sluitende begroting presenteren. Daarvoor moet Gooise Meren minder uitgeven. De uiteindelijke besluitvorming over de aard (en omvang) van de maatregelen vindt plaats bij de Programmabegroting 2020-2024.

### 2.3 Uitgangspunten voor noodzakelijke maatregelen

Het college heeft op basis van de Missie en Visie van Gooise Meren uitgangspunten geformuleerd voor de te nemen maatregelen. De uitgangspunten hebben tot doel de richting aan te geven waarbinnen het college de maatregelen zoekt en wil realiseren.

#### *Wat voor een gemeente willen we zijn?*

Er was een tijd dat 'de overheid' zo'n beetje alles in het leven van inwoners regelde. Die tijd is voorbij. Inwoners willen de regie over hun eigen leven voeren. Ze nemen niet zomaar alles aan, maar willen zeggenschap hebben en verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving dragen. Tegelijkertijd zijn er mensen in onze samenleving die dat ook graag willen maar, om welke reden dan ook, niet of moeilijk kunnen. Als gemeente Gooise Meren zijn wij er voor al deze mensen.

Maar we willen en kunnen het niet in ons eentje. We hebben elkaar nodig om samen aan onze gezamenlijke toekomst te bouwen. Dat betekent: gebruik maken van elkaars krachten en kwaliteiten op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen, zodat we iedereen gelijke kansen kunnen bieden. Dát is waar wij als gemeente Gooise Meren voor staan: dienstverlening die is afgestemd op de behoefte en de beleving van onze klanten.

En zo zorgen we ervoor dat de gemeente Gooise Meren een aantrekkelijke woon- en werkomgeving blijft; een waardevolle plek om te leven, werken en recreëren<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Missie en Visie: Gooise Meren is een aantrekkelijke woon- en verblijfsomgeving in de Metropoolregio Amsterdam, met een hoog voorzieningenniveau voor wonen, recreëren, werken en ondernemen. Gooise Meren is een krachtige speler in de regio, die

Kortom, we zoeken samenwerking bij het maken van plannen. En staan we klaar als anderen ons willen betrekken bij hun plannen en initiatieven. Een gemeente, waarin iedereen mee kan doen en verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen omgeving en voor elkaar.

#### *Wat voor bestuur hoort daarbij?*

Het bestuur wil actief samenwerken met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere partners in de samenleving. Transparantie en openheid zijn van belang. Transparantie als het gaat om duidelijk zijn over wat we doen. Openheid als het gaat om informatie verstrekking aan inwoners, ondernemers en instellingen. En openheid betekent ook actief luisteren: we nemen ieders ideeën en inbreng serieus. Iedereen is aanspreekbaar en integer en gaat respectvol met elkaar om. Het bestuur fungeert als bruggenbouwer, zowel naar elkaar als naar de samenleving toe.

#### *Wat voor een organisatie hoort daarbij?*

Bij de veranderende omgeving past een gemeentelijke organisatie, die de behoeften en opgaven uit de samenleving als uitgangspunt neemt voor haar handelen. Sinds 2016 bouwen we aan een slagvaardige en flexibele organisatie, die maximaal gebruik maakt van de kennis en kunde in de samenleving en die duurzaam met middelen omgaat en kosteneffectief werkt. Een organisatie die functioneert als een netwerkorganisatie en in verbinding staat met de samenleving. En daarbij werken wij vanuit onze kernwaarden: vertrouwen, samenwerken en ondernemen, met als leidend motto: Hoe is het mogelijk! De beweging in de samenleving is de basis voor de ontwikkeling van de organisatie.

#### *Wat zijn de uitgangspunten?*

Om richting en onderbouwing aan de voorgestelde maatregelen te geven, schetsen wij een aantal inhoudelijke uitgangspunten, die richtinggevend zijn voor het formuleren van de voorstellen. Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op de gemeente die we willen zijn en de organisatie en het bestuur dat daarbij horen. Deze uitgangspunten bepalen in belangrijke mate het gezicht van Gooise Meren.

1. De wereld verandert en daarmee de rol van de lokale overheid: de gemeente zorgt niet meer voor alles: wil dat inhoudelijk niet, maar kan dat financieel ook niet. We kijken dus kritisch waar de gemeente wel en waar deze geen rol heeft en wat dat betekent voor het bestaansrecht en/of de intensiteit van de huidige betrokkenheid.
2. Daarmee samenhangend: inwoners, maar ook maatschappelijke organisaties en marktpartijen zijn zelf meer verantwoordelijk voor welzijn en voorzieningen. Deze verantwoordelijkheid is wat ons betreft breed; ze omvat ook de sociale omgeving. De gemeente stimuleert verbindingen tussen inwoners en organisaties en de vorming van stabiele allianties en coalities. De gemeente behoudt de opdracht tot bescherming van zwakkeren in de samenleving. Daar waar dit aan de orde is worden zij ontzien in de bezuinigingen.
3. In Gooise Meren leven vele te onderscheiden groepen mensen. Meedoen aan de samenleving is en blijft zeer belangrijk. Er is een grote onderlinge verbondenheid die onder meer tot uiting komt in vele eigen initiatieven en de daarbij behorende grote vrijwilligersinzet (doe-democratie en wijk- en kerngericht werken). De gemeente stimuleert het zelforganiserend vermogen en neemt dat niet over. Dat betekent concreet dat initiatieven die veel vrijwilligers weten te mobiliseren meer ontzien worden in de maatregelen.
4. Gooise Meren is een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De buitenruimte wordt duurzaam ingericht, onderhouden en beheerd. Dat doen we zo veel mogelijk samen. De gemeente sluit aan bij de initiatieven van gebruikers. We maken het mede mogelijk dat anderen hun stempel kunnen drukken op de buitenruimte. Binnen de randvoorwaarden voor veiligheid en kwaliteit die de gemeente stelt voor de hele gemeenschap.
5. In Gooise Meren werken we met een slagvaardige en flexibele organisatie en een bestuur dat open en transparant is en in verbinding staat met de samenleving. Dit betekent dat organisatie en bestuur niet wordt ontzien.

---

structureel inzet op duurzaamheid. Waar inwoners zich kunnen ontplooiën en zelf (mede) vormgeven aan hun eigen leefomgeving, samen met de gemeente. Gooise Meren is een gemeente die financieel gezond is, kosteneffectief werkt, en die een hoogwaardige dienstverlening biedt aan inwoners, bezoekers, maatschappelijke instellingen en ondernemers. Een gemeente waarin de krachten gebundeld zijn, maar waarbij oog blijft voor de eigenheid en identiteit van Naarden, Muiden, Muiderberg en Bussum.

*Kortom:* Zelf doen, meedoen, participatie, eigen verantwoordelijkheid, samenwerking, verbinding zoeken, wendbare organisatie en bestuur dichtbij.

### 2.3.1 Zoekrichtingen

Voor de te nemen maatregelen denken we aan onderstaande zoekrichtingen.

#### *Instellen kapitaallastenplafond*

De afgelopen jaren hebben we kunnen constateren dat een deel van de in het jaar geplande investeringen niet wordt gerealiseerd. Dit is een algemeen bekend beeld bij gemeenten en dus niet uniek voor Gooise Meren. Wel willen we meer grip krijgen op de planning en realisatie van investeringen. Daarom is het belangrijk dat we op voorhand keuzes maken. Dit willen we doen door het instellen van een kapitaallastenplafond. De huidige kapitaallasten bedragen circa € 12 mln. op jaarbasis. Dit groeit bij ongewijzigd beleid in 2023 naar ruim € 14 mln. De groei komt met name door voorgenomen investeringen in onderwijshuisvesting, digitalisering en de openbare ruimte (wegen/riolering). Met het instellen van een kapitaallastenplafond wordt aan het college meegegeven welke maximale ruimte er jaarlijks is om investeringen op te starten. Dat wil zeggen dat we de voorgenomen investeringen maximeren op een niveau, waarbij de kapitaallasten een bepaald bedrag minder toenemen dan is geraamd. Het college zal binnen die ruimte een nadere afweging/prioritering van de ambities moeten maken en vervolgens voorleggen aan de gemeenteraad.

#### *Extra verhoging leges/tarieven*

De zoekrichtingen beperken zich niet tot de uitgaven; ook de inkomsten zijn nader bekeken. Focus ligt daarbij op de tarieven die niet kostendekkend zijn, bijvoorbeeld bouwvergunningen.

#### *Verhogen parkeertarieven*

De gemeente zou de parkeertarieven kunnen verhogen. Meer betalen voor parkeren kan inwoners, ondernemers en bezoekers helpen om bewustere keuzes te maken welk vervoermiddel zij kiezen. De parkeertarieven in Gooise Meren zijn in vergelijking tot omliggende gemeenten gemiddeld te noemen.

#### *Maatregelen ambities en voorzieningenniveau*

Om een sluitende begroting te kunnen presenteren dienen ook de ambities en het voorzieningenniveau van Gooise Meren, met in acht name van bovengenoemde uitgangspunten, tegen het licht te worden gehouden. Het college gaat in de aanloop naar de Programmabegroting de mogelijkheden in kaart brengen. De gemeenteraad kan het college richtinggevende uitspraken meegeven over de invulling van deze maatregelen als opmaat naar de Programmabegroting.

#### *Beperkte doorvoering prijsstijging*

Bij de zoekrichtingen kan ook gedacht worden aan het niet volledig in de budgetten doorvoeren van de verwachte prijsstijging van 2,5%. Hiermee wordt de organisatie uitgedaagd om binnen de kleinere toename van budgetten toch de verwachte prijsstijgingen het hoofd te bieden door extra kritisch te zijn op de activiteiten en bijbehorende uitgaven.

## 2.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen

De mutatie van de reserves bestaat in deze Perspectiefnota vooral uit de voorgestelde uitname voor de tijdelijke huisvesting onderwijs. Daarnaast is sprake van enkele, bij de nota Reserves en Voorzieningen vastgestelde, verschuivingen van bestemmingsreserves naar de Algemene reserve. De ontwikkeling van de reservepositie ziet er daarmee als volgt uit.

Reserves	Saldo 31-12-2018	Mutaties 2019 t/m 2023	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve JS18/PB19	28.726.212	11.776.768	40.502.979
<i>Voorstel PN20</i>			
Dekking tijdelijke huisvesting Onderwijs	0	-14.880.000	-14.880.000
<b>Totaal Algemene Reserve</b>	<b>28.726.212</b>	<b>-3.103.232</b>	<b>25.622.979</b>
<b>Totaal bestemmingsreserves</b>	<b>27.963.482</b>	<b>-17.054.138</b>	<b>10.909.344</b>
<b>Totaal reserves</b>	<b>56.689.694</b>	<b>-20.157.371</b>	<b>36.532.323</b>

Deze reserveontwikkeling vertaalt zich in de beschikbare weerstandscapaciteit, zoals hieronder weergegeven.

Weerstandscapaciteit	Saldo 31-12-2018	Mutaties 2019 t/m 2023	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	28.726.212	-3.103.232	25.622.979
Onbenutte belastingcapaciteit	PM	PM	PM
Stelpost onvoorzien	50.000	50.000	50.000
Vrij besteedbare bestemmingsreserves	15.814.056	-11.114.437	4.699.619
<b>Totale weerstandscapaciteit (vooralsnog excl. onbenutte belastingcapaciteit)</b>	<b>44.590.268</b>	<b>-14.167.670</b>	<b>30.372.598</b>

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de geïnventariseerde risico's. In de concept Jaarstukken 2018 belooft dit een bedrag van € 12,3 miljoen.


De benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, bepaalt de ratio van het weerstandsvermogen. Indien deze ratio groter is dan 1 dan is sprake van een voldoende weerstandscapaciteit, boven 2 zelfs uitstekend.

Weerstandsvermogen	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2023
Risico's concept Jaarstukken 2018	6.243.564	
<b>Ratio weerstandsvermogen</b>	<b>7,14</b>	<b>4,86</b>

De uitname voor de tijdelijke huisvesting onderwijs zorgt weliswaar voor een daling van deze ratio, maar is met een uitkomst van ruim 4 nog steeds zeer goed te noemen.

## 3 Programma's





Inwoners en bestuur

# Programma 1 | Inwoners en Bestuur

## 1.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Website lokale initiatieven, incl. beheer	S	-5	-5	-5	-5
Transitie inclusieve samenleving	I	-100	-80	-	-
Dekking inclusieve samenleving uit Reserve Sociaal Domein	I	100	80	-	-
Doorontwikkeling digitale producten voor inwoners	I	-75	-	-	-
Besparing digitalisering archieven	S	75	75	75	75
Permanente doorontwikkeling organisatie	S	-150	-150	-150	-150
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-3.721</b>	<b>-3.716</b>	<b>-3.656</b>	<b>-3.656</b>
<i>1<sup>e</sup> Voortgangsverslag 2019</i>					
<b>1e Voortgangsverslag 2019</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen					
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Geen					
<b>Overige mutaties</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>					
		<b>-3.721</b>	<b>-3.716</b>	<b>-3.656</b>	<b>-3.656</b>
bedragen x € 1.000					

## 1.2 College-uitvoeringsprogramma

### Website lokale initiatieven

We dragen bij aan de ontwikkeling van een digitaal initiatievenplatform waar initiatiefnemers (en belangstellenden) informatie kunnen uitwisselen. Het platform draagt bij aan de zichtbaarheid van initiatieven en de versterking ervan.

### Transitie inclusieve samenleving

We werken binnen en buiten de gemeentelijke organisatie aan bewustwording (welke rol iedereen daar zelf in speelt) dat mensen (vaak ongewild) worden buitengesloten. Doel is gedragsverandering. Bewustwording is een voorwaarde om tot gedragsverandering te komen. Eerst inclusief denken dan inclusief doen.

### **Doorontwikkeling digitale producten voor inwoners**

We werken aan de doorontwikkelen van digitale producten voor inwoners waar gebruikersgemak en selfservice centraal staan. Naast de ICT implementatie is begeleiding nodig op de werk- en klantprocessen.

### **Besparing digitalisering papieren archieven**

Voor Burgerzaken worden van de fusie de papieren archieven gedigitaliseerd en deze digitale dossiers worden gekoppeld aan de persoonsgegevens van de inwoners. Digitale archivering is de sleutel tot optimale dienstverlening. De digitalisering van producten heeft tot gevolg dat inwoners sneller geholpen worden aan het loket. Verzoeken van inwoners en ondernemers worden sneller afgehandeld in de backoffice. Na uitvoering besparen we aanzienlijk op capaciteit in de backoffice en frontoffice van Burgerzaken.

### **Permanente doorontwikkeling organisatie**

Sinds 2016 bouwen we aan een nieuwe gemeente die gekenmerkt wordt door goed en modern bestuur. Daarvoor hebben we een slagvaardige en flexibele organisatie nodig, die duurzaam met middelen omgaat en kosteneffectief werkt. Een organisatie die functioneert als een netwerkorganisatie en in verbinding staat met de samenleving. Dat is een permanent proces van doorontwikkeling van de organisatie. Dat doen we met het programma GroeiMee. De programmagelden worden ingezet bij de uitvoering van specifieke programmadoeleinden (GroeiMee Academie, Sturing en Monitoring, Lerende organisatie).

## **1.3 Noodzakelijk nieuw beleid**

Geen nieuw beleid.

## **1.4 Overige mutaties**

Geen mutaties.

## **1.5 Investerings**

Geen mutaties.





Veiligheid

# Programma 2 | Veiligheid

## 2.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Geen					
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		-5.379	-5.375	-5.371	-5.371
<i>1<sup>e</sup> Voortgangsverslag 2019</i>					
<b>1<sup>e</sup> Voortgangsverslag 2019</b>		-	-	-	-
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen					
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		-	-	-	-
<i>Overige mutaties</i>					
Bijdrage Veiligheidsregio	S	-30	-30	-30	-30
<b>Overige mutaties</b>		-30	-30	-30	-30
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		-5.409	-5.405	-5.401	-5.401
bedragen x € 1.000					

## 2.2 College-uitvoeringsprogramma

Geen voorstellen.

## 2.3 Noodzakelijk nieuw beleid

Geen nieuw beleid.

## 2.4 Overige mutaties

### Bijdrage Veiligheidsregio

De bijdrage is gebaseerd op de vastgestelde begroting van de Veiligheidsregio. De loon- en prijsaanpassingen worden centraal meegenomen (zie technische uitgangspunten Programma 9).

## 2.5 Investeringsen

Geen mutaties.





# Openbare ruimte, Verkeer en Parkeren



# Programma 3 | Openbare ruimte, Verkeer en Parkeren

## 3.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Actieplan Leefbaarheid	I	-300	-250	-200	-
Dekking uitvoeringsplan leefbaarheid uit Algemene Reserve	I	300	250	200	-
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-5.742</b>	<b>-6.306</b>	<b>-6.429</b>	<b>-6.429</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen					
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Aanbestedingseffect Beheerplan Wegen/Kunstwerken	S	-132	-132	-132	-132
<b>Overige mutaties</b>		<b>-132</b>	<b>-132</b>	<b>-132</b>	<b>-132</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>					
		<b>-5.874</b>	<b>-6.438</b>	<b>-6.561</b>	<b>-6.561</b>
bedragen x € 1.000					

## 3.2 College-uitvoeringsprogramma

### Actieplan Leefbaarheid

Op basis van het Actieplan Leefbaarheid, dat in 2019 samen in met inwoners is opgesteld, wordt het actieplan I uitgevoerd (2020 – 2022). Onderdeel van dit plan is het Actieplan Geluid, dat gemeenten verplicht zijn op te stellen. Het actieplan leefbaarheid omvat onderwerpen waar inwoners last van ondervinden (rommel, geluidsoverlast, verkeer) en onderwerpen die de kwaliteit van de leefomgeving juist verbeteren (vergroening, verduurzaming, ontmoeting). Het Actieplan Leefbaarheid is een coproductie van inwoners en gemeente en sluit nauw aan bij de agenda duurzaamheid, de omgevingswerk en het versterken van de sociale basis (zie programma 5 en 7).

## 3.3 Noodzakelijk nieuw beleid

Geen nieuw beleid.

## 3.4 Overige mutaties

### Aanbestedingseffect

Aanname, o.b.v. de bouwindex, aanbestedingseffect 10% op beheerplan Wegen/civiele kunstwerken.

### 3.5 Investeringsen

#### **Slimme verkeersregelininstallaties**

Slimme verkeersinstallatie 's op meerdere verkeersinstallatie 's zodat doorstroming verkeer wordt geoptimaliseerd. Communicatie tussen de I-VRI en weggebruiker wordt hiermee mogelijk. Structureel Slimme I-VRI is nog geen must maar wel de toekomst. De slimme I-VRI's communiceren over de doorstroming van het verkeer en stemt de verkeersbewegingen in de praktijk af. Bij vervanging van de VRI wordt deze vervuld door een slimme I-VRI zodat de VRI's toekomstbestendig worden en naar aanleiding van het op te stellen mobiliteitsplan ingespeeld kan worden op de laatste ontwikkelingen.

#### **(Snel)fietspaden**

Voor de aanleg van (snel)fietspaden en (grootschalige) fietsparkeervoorzieningen zijn nog geen afspraken gemaakt over de kosten. De verwachting is een gemeentelijk deel van de regionale kosten van enkele miljoenen en een subsidie van 90%.

#### **Overige (civiele) investeringen**

De overige reeds geplande (civiele) investeringen zijn opnieuw beoordeeld. Dit heeft geleid tot een gelijkmatiger verdeling van de investeringsprojecten over de komende jaren. De financiële effecten zijn centraal meegenomen (zie her-prioritering investeringen in Programma 9).



# Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

# Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

## 4.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Projectorganisatie Crailo	I	-50	-50	-50	-50
Projectorganisatie Crailo dekken vanuit GEM	I	50	50	50	50
Dashboard en kostprijsberekening Vastgoed	S	-3	-3	-3	-3
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-3.778</b>	<b>-3.720</b>	<b>-3.696</b>	<b>-3.696</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen					
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Aanbestedingseffect Beheerplan Gebouwen	S	-80	-80	-80	-80
Beheerplan De Zandzee	S	-674	-674	-674	-674
Aanbestedingseffect Beheerplan Zwembaden	S	-119	-119	-119	-119
<b>Overige mutaties</b>		<b>-873</b>	<b>-873</b>	<b>-873</b>	<b>-873</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		<b>-4.651</b>	<b>-4.593</b>	<b>-4.569</b>	<b>-4.569</b>
bedragen x € 1.000					

## 4.2 College Uitvoeringprogramma

### Projectorganisatie Crailo

We zetten in op een duurzaam Crailo. Voor een goede samenwerking met GEM Crailo B.V. zetten we een eigen projectorganisatie op. In 2019 werken we aan het stedenbouwkundig masterplan en ontwerpbestemmingsplan. Deze worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Hierna volgt per deelgebied een uitwerking. Deze kosten vallen binnen de GREX van GEM Crailo B.V. Voor de interne organisatie wordt budget aangevraagd.

### Dashboard en kostprijsberekening Vastgoed

In 2019 pakken we een aantal onderwerpen op, die bijdragen aan het structureel in control zijn op vastgoedgebied en het doelmatig inzetten van ons vastgoed. Zo ontwikkelen we een dashboard met managementinformatie over de vastgoedportefeuille. Hiervoor zijn structurele middelen voor geraamd.



### 4.3 Noodzakelijk nieuw beleid

Geen nieuw beleid.

### 4.4 Overige mutaties

#### Aanbestedingseffect

Aanname, o.b.v. de bouwindex, van een aanbestedingseffect van 10% op beheerplan Gebouwen (N € 40.000) en beheerplan Zwembaden (N € 119.000)

#### Beheerplan De Zandzee

Voor de Zandzee is jaarlijks meer budget nodig dan tot nu toe beschikbaar. Dit wordt veroorzaakt door een herijking van het onderhoudsplan. Die herijking is uitgevoerd om drie redenen:

- Het vorige onderhoudsplan was verouderd (2012) en sloot inmiddels niet meer aan bij de gerealiseerde onderhoudsactiviteiten en -kosten in de afgelopen drie jaren. De kosten in de afgelopen drie jaren lagen gemiddeld op ca. € 740.000 per jaar, terwijl in de begroting telkens € 277.000 was opgenomen;
- De Zandzee vormt onderdeel van de ESCo-pilot, waarbij een nieuwe manier van werken (sturing op onderhoudsresultaat in plaats van sturing op onderhoudsactiviteiten) wordt gehanteerd. Hiervoor is het nodig om aan de start een helder beeld te hebben van de verwachte onderhoudskosten in de komende vijftien jaar, terwijl tot op heden tien jaar vooruitgekeken werd.
- In het vorige MJOP (2012) werd in 2026 al een piek verwacht in de kosten, omdat het gebouw dan twintig jaar oud is. Zoals in het algemeen het geval is, is ook hier na twintig jaar groot onderhoud nodig voor de instandhouding van het gebouw.
- Het herijkte onderhoudsplan houdt rekening met voorgaande punten en bevestigt de piek in 2026 en dit leidt ertoe dat het jaargemiddelde stijgt met € 674.000.

### 4.5 Investeringsen

Geen mutaties.



# Duurzaamheid, Water en Groen





# Programma 5 | Duurzaamheid, Water en Groen

## 5.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Doorontwikkeling meer impact/lichte governance	I	-50			
Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren continueren en intensiveren	S	-50	-50	-50	-50
Energietransitie	I	-200	-100		
Dekking energietransitie uit Alg Reserve	I	200	100		
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-4.525</b>	<b>-4.524</b>	<b>-4.238</b>	<b>-4.238</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Plattegronden begraaftplaatsen	I	-30	-	-	-
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-30</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Aanbestedingseffect Beheerplan Water en Begraven	S	-9	-9	-9	-9
<b>Overige mutaties</b>		<b>-9</b>	<b>-9</b>	<b>-9</b>	<b>-9</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		<b>-4.564</b>	<b>-4.533</b>	<b>-4.247</b>	<b>-4.247</b>
bedragen x € 1.000					

## 5.2 College-uitvoeringsprogramma

### Doorontwikkeling meer impact /lichte governance

Samen Sneller Duurzaam is een beweging die bestaat uit betrokken inwoners die duurzaamheidsdoelen nastreven. De beweging vaart bij enthousiasme, creativiteit en (zelf) aanpakken. Een aantal werkgroepen is actief om deze route te bepalen en te realiseren. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol en werkt soms in co-creatie met inwoners. Samen met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties gaan we deze beweging verbreden en versterken. We willen de samenwerking minder vrijblijvend maken door in te zetten op partnerschap. Hiervoor ontwikkelen we een lichte vorm van governance.

### Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren

Om de beweging te ondersteunen is er een Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren ingericht. Gooise Meren levert een jaarlijkse bijdrage aan dit fonds van € 100.000,-. Projecten en activiteiten die bijdragen aan de doelen van het Actieplan Gooise Meren' worden gefaciliteerd middels advies en/of financiële bijdrage uit het Initiatievenfonds.

### Energietransitie

Het Rijk legt de regie van de energietransitie voor de gebouwde omgeving bij gemeenten. Het doel is dat alle wijken in 2050 aardgasvrij zijn. Dit betekent dat wij voor Gooise Meren de verantwoordelijkheid en bevoegdheid krijgen om besluiten te nemen over de lokale energievoorziening. We zetten de regionale samenwerking in 2020 voort met onze partners die de regionale energiestrategie getekend hebben. Deze strategie zet in op de realisatie van de energietransitie in de gebouwde omgeving.

### **'t Mouwtje**

We hebben oog voor het groen cultuurhistorisch erfgoed. We willen met bewoners onderzoeken wat nodig is om deze bijzondere plek te beheren zodat recht wordt gedaan aan de historische waarde. We willen starten met 't Mouwtje. Staat nu voor 2019 maar wegens capaciteitsgebrek wordt dit pas in 2020 uitgevoerd.

## **5.3 Noodzakelijk nieuw beleid**

### **Plattegrond begraafplaatsen**

Voor alle begraafplaatsen een plattegrond maken die voldoet aan de BGT, beheersysteem Greenpoint en voldoende informatie geeft voor de dagelijks beheerpraktijk en voor de bezoekers van de begraafplaatsen. Voldoen aan de BGT is een wettelijke verplichting voor alle ondergronden in de gemeente.

## **5.4 Overige mutaties**

### **Aanbestedingseffect**

Aanname, o.b.v. de bouwindex, aanbestedingseffect 10% op beheerplan Water en Begraven.

## **5.5 Investeringsen**

### **Tiny Forest**

Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. De bossen stimuleren biodiversiteit en helpen bij het klimaatbestendig maken van gemeenten. Wij willen drie Tiny Forests realiseren verspreid over de kernen.

### **Bomenplan Muiderberg**

Het project, een initiatief van inwoners, betreft de aanplant van ca. 500 bomen langs de IJsselmeerweg en het spoor in Muiderberg. Naast de aanleg van bomen wordt er ook een wandelpad aangelegd. Hiermee wordt beoogd meer natuurwaarde te creëren, landschappelijke waarde toe te voegen, recreatieve mogelijkheden te vergroten, geluidshinder te verlagen en fijnstof af te vangen. Het project is niet opgenomen in het CUP maar sluit wel aan bij ambities als omschreven in het CUP. De projectkosten worden gedeeltelijk gecompenseerd door Rijkswaterstaat (maximaal € 140.000). Dit is contractueel vastgelegd.

### **Overige (civiele) investeringen**

De reeds geplande (civiele) investeringen zijn opnieuw beoordeeld. Dit heeft geleid tot een gelijkmatiger verdeling van de investeringsprojecten over de komende jaren.

De financiële effecten van deze investeringen zijn centraal meegenomen (zie her-prioritering investeringen in Programma 9).





Werk en Inkomen



# Programma 6 | Werk en inkomen

## 6.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Verbreden MVO programma	I	100	100		
Dekking MVO uit Reserve Sociaal Domein	I	-100	-100		
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-7.620</b>	<b>-7.478</b>	<b>-7.557</b>	<b>-7.557</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen					
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Geen					
<b>Overige mutaties</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		<b>-7.620</b>	<b>-7.478</b>	<b>-7.557</b>	<b>-7.557</b>
bedragen x € 1.000					

## 6.2 College-uitvoeringsprogramma

### Verbreden MVO programma

We realiseren met ondernemers en onderwijs een inclusieve arbeidsmarkt door in te zetten op drie sporen: werk naar werk; school naar werk en uitkering naar werk.

- *Werk naar werk.* We gaan het sociaal economisch platform (SEP) (overleg ondernemers en bestuurders) verder ontwikkelen ten behoeve van de inclusieve arbeidsmarkt. Werk naar werk. Ondernemers worden ondersteund in duurzaam ondernemen met informatie en advies (banenafpraak, SROI, etc.) over duurzame inzetbaarheid via het ondernemersloket.
- *School naar werk.* We zetten in begeleiding van kwetsbare jongeren naar school en of werk. Uitkering naar werk. We zetten in op een effectieve uitvoering van de in 2018 vastgestelde verordening werk en participatie. inwoners met een uitkering worden op basis van hun talenten begeleid naar werk en/of participatie.
- *Uitkering naar werk.* Inwoners die vanwege een beperking niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen zijn opgenomen in het doelgroepenregister (banenafpraak).

## 6.3 Noodzakelijk nieuw beleid

Geen nieuw beleid.

## 6.4 Overige mutaties

Geen mutaties.

## 6.5 Investerings

Geen mutaties.





# Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd



# Programma 7 | Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

## 7.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Innovatiebudget	I	250	250	250	
Dekking innovatiebudget uit reserve Sociaal Domein	I	-250	-250	-250	
Initiatieven inwoners voor sociaal contact	S	10	10	10	10
Rookvrije kind-omgeving	I	40	40		
Digitale sociale kaart	S	20	20	20	20
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-30.242</b>	<b>-30.645</b>	<b>-30.245</b>	<b>-30.245</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Doordecentralisatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen	S	PM	PM	PM	PM
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Tijdelijke huisvesting onderwijs	I	12.620	270	70	-180
Dekking tijdelijke huisvesting onderwijs uit Algemene Reserve	I	-12.620	-270	-70	180
<b>Overige mutaties</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		<b>-30.242</b>	<b>-30.645</b>	<b>-30.245</b>	<b>-30.245</b>
bedragen x € 1.000					

## 7.2 College-uitvoeringsprogramma

### Innovatiebudget

Met een innovatiebudget sociaal domein stimuleren we nieuwe uitvoeringspraktijken die de kanteling naar inwoners en ondersteuning in buurten en wijken kunnen versterken. We willen een substantiële verschuiving realiseren van individuele specialistische inzet naar meer algemene voorzieningen in de wijk die een breed pakket op het gebied van leefbaarheid, zorg en ondersteuning bieden met op afzienbare termijn lagere kosten. Eigen kracht en zelfoplossend vermogen staan voorop en vermindering van het beroep op specialistische voorzieningen. Oplossingen moeten zo veel mogelijk worden gezocht in de reguliere omgeving van kwetsbare mensen. Activiteiten en pilots die bijdragen aan deze beweging komen in aanmerking voor bekostiging uit het innovatiebudget.

### Initiatieven inwoners voor sociaal contact / creëren ontmoetingsplekken

Elke kern heeft een levendig buurthuis waar bewoners terecht kunnen voor activiteiten, sociaal contact, informatie en advies en preventieve ondersteuning. Het buurthuis is een ontmoetingsplek die verbindt en deel uitmaakt van de identiteit van de buurt.

### **Rookvrije kind omgeving**

Samen met partners zetten we in op een rookvrije kind-omgeving, zoals schoolpleinen, sportvelden en speeltuinen. Met de Regio voeren we beleid uit dat erop gericht is dat jeugdigen in een rookvrije omgeving opgroeien ('rookvrije generatie').

### **Digitale sociale kaart**

We ontwikkelen een sociale kaart, waardoor inwoners en professionals makkelijk kunnen achterhalen welke organisaties welke voorzieningen en diensten leveren (zie preventie).

## **7.3 Noodzakelijk nieuw beleid**

### **Doordecentralisatie middelen Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen**

De middelen voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen gaan tot nog toe grotendeels naar de Centrumgemeente maar de wettelijke taak voor uitvoering ligt bij alle regiogemeenten. De regiogemeenten bepalen gezamenlijk beleid en besteden de middelen via de regionale begroting voor Bescherming en Opvang. Per 2021 gaan deze middelen niet langer naar de Centrumgemeente maar naar elke gemeente afzonderlijk. Tegelijkertijd wordt ook het verdeel model aangepast én een uitname gedaan vanwege de openstelling van de WLZ voor mensen die langdurig zijn aangewezen op beschermd wonen (Wmo). Vooralsnog lijkt het erop dat de regiogemeenten in Gooi en Vechtstreek er financieel op vooruitgaan maar daar is nog geen uitsluitsel over te geven.

## **7.4 Overige mutaties**

### **Tijdelijke huisvesting onderwijs**

De verwachting is dat de tijdelijke huisvesting tijdens renovatie en nieuwbouw voor primair- en voortgezet onderwijs ongeveer € 13 miljoen gaat kosten in de periode 2019-2025. Voorgesteld wordt om voor de dekking hiervan een bestemmingsreserve in te stellen ten laste van de Algemene Reserve. Ten behoeve van de uitvoering in 2019 wordt, vooruitlopend hierop, de instelling van deze bestemmingsreserve voor 2019 al middels een separaat raadsvoorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

## **7.5 Investerings**

### **Huisvesting onderwijs**

De reeds geplande onderwijsinvesteringen zijn opnieuw beoordeeld. Dit heeft geleid tot een gelijkmatiger verdeling van de investeringsprojecten over de komende jaren.

De financiële effecten van deze investeringen zijn centraal meegenomen (zie her-prioritering investeringen in Programma 9). De effecten van de aanbesteding van deze investeringen zijn hierin nog niet meegenomen (zie ook de risicoparagraaf).



Sport, Cultuur en Recreatie



# Programma 8 | Sport, Cultuur en Recreatie

## 8.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Actualisatie gemeentelijke monumenten	S	-10	-10	-10	-10
Intensiveren buurtsportcoaches	S	-30	-30	-30	-30
Herijken subsidiemogelijkheden beweeg- en sportaanbod kwetsbare groepen	S	-11	-11	- 11	- 11
Herijken subsidiemogelijkheden kleinschalige lokale sportevenementen	S	-6	-6	-6	- 6
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		<b>-6.108</b>	<b>-6.093</b>	<b>-6.101</b>	<b>-6.101</b>
<i>1<sup>e</sup> Voortgangsverslag 2019</i>					
<b>1e Voortgangsverslag 2019</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen					
<b>Noodzakelijk nieuw beleid</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<i>Overige mutaties</i>					
Geen					
<b>Overige mutaties</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		<b>-6.108</b>	<b>-6.093</b>	<b>-6.101</b>	<b>-6.101</b>
bedragen x € 1.000					

## 8.2 College-uitvoeringsprogramma

### Actualisatie gemeentelijke monumenten

We actualiseren de gemeentelijke monumentenlijst. In de komende jaren willen we voor de kernen Bussum, Muiden en Muiderberg een uitbreiding van de lijst van gemeentelijke monumenten. In Naarden is reeds een uitgebreide lijst. We verwachten binnen vier jaar de lijst geactualiseerd te hebben.

### Intensiveren buurtsportcoaches

Onze buurtsportcoaches organiseren meer beweeg- en sportaanbod voor kwetsbare groepen en communiceren over het beweeg- en sportaanbod.

### Herijken subsidiemogelijkheden beweeg- en sportaanbod kwetsbare groepen

De herijking van subsidiemogelijkheden voor kwetsbare doelgroepen.

### Herijken subsidiemogelijkheden kleinschalige lokale sportevenementen

De herijking van subsidiemogelijkheden voor kleinschalige, lokale sportevenementen t.b.v. eenduidigheid.

### 8.3 Noodzakelijk nieuw beleid

Geen nieuw beleid.

### 8.4 Overige mutaties

Geen mutaties.

### 8.5 Investerings

#### **NVC voetbalveld**

Het betreft een tweede fase in een meerjarig project om een veldenruil te effectueren op het sportpark Naarden. De voetbalvereniging staat een veld af ten gunste van de hockeyvereniging. Hierdoor moet er in fases, (2019 en 2020) een aantal ingrepen plaatsvinden op het gebied van de aanleg en renovatie van velden. In 2020 is vervanging van een voetbalveld van NCV aan de orde. Omdat dit veld dan is afgeschreven, kan gekozen worden voor het draaien (kwartslag) van dit veld wat extra ruimte creëert op het sportpark. Dit maakt de aanleg van 0,5 veld extra mogelijk wat voorziet in de capaciteitsvraag van sportcomplex Naarden. Ofschoon er geen wettelijke noodzaak ligt zijn er al tal van overleggen geweest met o.a. de wethouder sport en betrokken partijen en is er een plan opgesteld waar partijen zich in kunnen vinden. Naast het doel om meer capaciteit voor de hockey-vereniging te realiseren, ligt er ook een financieel saneringsplan van de voetbalvereniging aan ten grondslag. Het realiseren van deze plannen leidt er toe dat de voetbal haar schulden bij de gemeente op termijn kan gaan aflossen. De kosten van deze vernieuwing bedragen (investering) naar verwachting € 550.000. Kapitaallasten € 57.000. Hockeyclub Naarden zal een gebruiksvergoeding betalen voor het veld dat zij overnemen van NVC. Voor NVC zal de gebruiksvergoeding aangepast worden wanneer het hoofdveld gedraaid wordt en zij 0,5 veld extra tot hun beschikking krijgen.

#### **Harmonisatie sporttarieven**

Na het door de gemeenteraad aannemen van de sportvisie is de harmonisatie van de sporttarieven een tweede fase. Deze fase loopt al geruime tijd en er zijn in het kader van deze harmonisatie al veel gesprekken gevoerd met sportverenigingen. De benodigde € 300.000 (raming) is noodzakelijk om hier en daar bij sportverenigingen vastgoed (velden en was- en kleedkamers) over te nemen van deze sportverenigingen. Het niet kunnen beschikken over deze middelen maakt een feitelijke harmonisatie onmogelijk. De hierbij behorende kapitaallasten bedragen € 40.000.

De financiële effecten van deze investeringen zijn centraal meegenomen (zie her-prioritering investeringen in Programma 9).





## Algemene Baten en Lasten



# Programma 9 | Algemene baten en lasten

## 9.1 Financieel beeld

Omschrijving	Inc/ Struct	2020	2021	2022	2023
<i>College-uitvoeringsprogramma in PB19</i>					
Geen					
<b>Saldo Programmabegroting 2019</b>		67.114	67.856	67.293	67.293
<i>Noodzakelijk nieuw beleid</i>					
Geen		-	-	-	-
<b>Nieuw beleid/verbreding CUP</b>		-	-	-	-
<i>Overige mutaties</i>					
Technische uitgangspunten	S	-445	-445	-445	-445
(Her-prioritering) investeringen	S	244	244	244	244
Terugdraaien dekking precario uit Sociaal domein	S	-350	-350	-350	-350
Noodzakelijke maatregelen	S	250	650	1.300	1.300
<b>Overige mutaties</b>		-301	99	749	749
<b>Saldo Programma Perspectiefnota 2020</b>		66.813	67.955	68.042	68.042
bedragen x € 1.000					

## 9.2 College Uitvoeringsprogramma

Geen voorstellen.

## 9.3 Nieuw beleid

Geen mutaties.

## 9.4 Overige mutaties

### Financiële uitgangspunten

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk 4

### Her-prioritering investeringen

In overleg met de ambtelijke organisatie zijn met name de civiele - en onderwijsinvesteringen qua uitvoering over de jaren 2020-2026 herverdeeld. Daarnaast zijn vanuit de programma's enige aanvullingen opgevoerd, waaronder het nieuwe begrotingsjaar 2023. Het saldo van deze mutaties levert gemiddeld een structureel voordeel op de kapitaallasten.

### Terugdraaien dekking precario uit Sociaal domein

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk 2.

### Noodzakelijke maatregelen

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk 2.

## 9.5 Investeringsen

### Tractiemiddelen

In 2020 dient de zoutstrooier te worden vervangen. Voor het nieuwe begrotingsjaar 2023 zijn voorgenomen vervangingen voorzien van een aantal voertuigen ten behoeve van beheer van de openbare ruimte.

### Automatisering

In de periode 2020-2023 zijn nieuwe voorgenomen investeringen voorzien op het gebied van automatisering vanwege het verhogen van het niveau van informatieveiligheid en digitalisering alsmede voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van registratievoorzieningen en werkprocessen .

De financiële effecten van deze investeringen zijn centraal meegenomen (zie onder punt 9.4 herprioritering investeringen).

## 4 Financiële uitgangspunten begroting

### 4.1 Financiële uitgangspunten

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
<b>Totaal Fin uitgangspunten 2020-2023</b>	<b>-445</b>	<b>-445</b>	<b>-445</b>	<b>-445</b>
<b>Programma 9</b>	<b>-445</b>	<b>-445</b>	<b>-445</b>	<b>-445</b>
Loonontwikkeling	-980	-980	-980	-980
Prijsontwikkeling	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250
Algemene Uitkering	1.425	1.425	1.425	1.425
Prijsontwikkeling leges en tarieven	360	360	360	360

#### Loonontwikkeling

Ten aanzien van de salarissen houden we rekening met een stijging van 2,5%, conform de begrotingen 2020 van de Veiligheidsregio en de Regio Gooi en Vechtstreek. Daarnaast een verwachte stijging van de pensioenpremies met 1%. Voor de jaren daarna wordt geen rekening gehouden met een meerjarige ontwikkeling.

#### Prijsontwikkeling

Ook gaan we uit van een prijsstijging van 2,5% op alle uitgavenbudgetten incl. bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Voor de jaren daarna wordt geen rekening gehouden met een meerjarige ontwikkeling.

#### Algemene uitkering

In het financieel meerjarenbeeld van de Programmabegroting 2019-2022 is rekening gehouden tot en met de september- en decembercirculaire 2018. De financiële effecten worden in het eerste Voortgangsverslag 2019 toegelicht. De uitkomst van de meicirculaire 2019 is op dit moment nog niet bekend. Technisch uitgangspunt is dat we in onze begroting uiteindelijk de procentuele loon- en prijsstijging opnemen welke ook in de Algemene Uitkering wordt toegepast, zodat dit in beginsel budgetneutraal doorwerkt. Vooralnog gaan we dus uit van 2,5% (+1% pensioenpremies) compensatie voor loon- en prijsstijgingen.

#### Prijsontwikkeling leges en tarieven

De uitgangspunten voor de prijsontwikkeling bepalen we ook van toepassing op de leges en (belasting)tarieven. Dit betekent dat we rekenen met tariefstijgingen van 2,5%.



## 5 Risico's

### **Spant!**

In 2020 worden met het Spant! nieuwe subsidieafspraken gemaakt voor de komende jaren. De uitkomst hiervan is op dit moment onduidelijk en kan zowel een voordeel als een nadeel ten opzichte van het huidige subsidiebedrag betekenen.

### **Onderzoek constructieve veiligheid bruggen**

In Nederland is een algemene discussie ontstaan over de kwaliteit, het onderhoud en de veiligheid van de civiele kunstwerken en beweegbare bruggen. Ook in het beheergebied van de gemeente Gooise Meren zijn civiele kunstwerken en beweegbare bruggen aanwezig. Dit jaar wordt een constructieve veiligheidsinspectie op alle beweegbare bruggen uitgevoerd. Momenteel is nog niet bekend welke mogelijke noodzakelijke aanpassingen en financiële gevolgen uit de inspectie zullen voortvloeien. Maar als er voor de inspectieresultaten onvoldoende financiële middelen ter beschikking worden gesteld, zullen de beweegbare bruggen niet voldoen aan de constructieve veiligheid. Daardoor komt mogelijk de veiligheid en de aansprakelijkheid in het geding.

### **Meicirculaire**

De Rijksuitgaven zijn in 2018 lagere uitgevallen dan geraamd. Dit kan doorwerken in een lagere uitkering uit het gemeentefonds, conform het adagium: samen de trap op samen de trap af. Bij de begrotingsvoorbereiding zal dit worden meegenomen.

### **Aanbestedingseffecten onderhoudsbeheer en investeringen**

Aan de hand van de bouwindex is in deze Perspectiefnota geanticipeerd op een prijsstijging van de toekomstige aanbestedingen met 10%. De werkelijke uitkomsten van de aanbestedingen kunnen effect hebben op de gepresenteerde begrotingssaldi. Daarnaast kan dit ook effect hebben op de toekomstige kapitaallasten van alle voorgenomen investeringen.

### **Asbest**

De bestaande subsidieregeling voor het verwijderen van asbestdaken loopt af en het landelijke asbestfonds is leeg. Tegelijkertijd heeft de Tweede Kamer een verbod op asbestdaken vanaf 2025 aangenomen. Daarom wordt nu nagedacht over een vervolgregeling om dakeigenaren te ondersteunen bij het verwijderen van asbestdaken. Het lijkt erop dat dit een revoluerend fonds gaat worden, met een totale omvang van 400 miljoen euro. Banken vullen dit fonds met 300 miljoen euro, op voorwaarde dat overheden 100 miljoen euro inbrengen als risicoafdekking. Het Rijk heeft op haar beurt toegezegd 50 miljoen in te leggen als regionale overheden (provincies en gemeenten) zorgen voor de overige 50 miljoen. De verdeling tussen provincies (als gebied, niet als organisatie) wordt afhankelijk gemaakt van hoeveel m<sup>2</sup> asbestdaken iedere provincie heeft. Dit bepaalt ook weer de maximale hoeveelheid waar elke provincie (als gebied) uit de pot van 400 miljoen aanspraak op kan maken. Een provinciedekkende inventarisatie is voorwaarde om mee te doen in het fonds. Mocht de provincie ervoor kiezen geen rol te nemen (zowel procesmatig als financieel) dan kunnen gemeenten op individuele basis meedoen. In dat geval is een gemeentelijke inventarisatie van de asbestdaken een voorwaarde. Verder zijn provincies en gemeenten volledig vrij om afspraken te maken over de benodigde financiële inbreng per organisatie. Ambtelijk wordt het fonds op dit moment verder uitgewerkt.

### **Loon- en prijsontwikkeling**

Op basis van de regiobegroting en de begroting van de Veiligheidsregio is geanticipeerd op een stijging van zowel loon als prijzen met 2,5 %. De uitkomst van de lopende cao-onderhandelingen en de werkelijke prijsontwikkeling kunnen invloed hebben op de uitkomst van de gepresenteerde begrotingssaldi. Bij de begrotingsvoorbereiding zal dit voor zover bekend worden meegenomen.

### **Begrotingsscan**

De nu ingeboekte verlaging van budgetten is in sommige gevallen verwerkt in afwachting van nadere uitwerking van onderliggende geplande activiteiten. Dit kan op termijn noodzaken tot (gedeeltelijk) herstel van die budgetten.

### **Tekorten jeugdhulp**

Bekend is dat de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten in 2015 gepaard ging met een bezuiniging. De gemeente zou problemen van jongeren signaleren voordat ze onhanteerbaar groot zouden worden. Preventie en lichte hulp aan huis zouden het gebruik van duurdere, specialistische zorg deels overbodig maken, was het idee. Maar 'meer preventie' en 'minder specialistische hulp' vergen een verbouwing van de sector. Gemeenten moeten fors investeren in behandelingen voor beginnende problemen en het voorkomen ervan. Dat kost geld, maar de bezuinigingen van de afgelopen jaren maken het voor veel gemeenten onmogelijk te investeren in nieuwe taken. Daarnaast neemt de vraag naar jeugdhulp toe. De financiële verantwoording van 2018 van de Regio Gooi en Vechtstreek sluit aan bij dit beeld.

### **Wmo abonnementstarief**

Vanaf 1 januari 2019 verandert de eigen bijdrage voor de gemeentelijke hulp, zorg en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Dat betekent een eigen bijdrage van maximaal € 17,50 per 4 weken. Voorheen werd gekeken naar inkomen of vermogen bij de berekening van de eigen bijdrage. Gemeenten vrezen voor een aanzuigende werking in aanvragen Wmo door de invoering van het Wmo abonnementstarief. Deze toename wordt met name verwacht voor Huishoudelijke Hulp. Het wordt voor inwoners aantrekkelijker om deze vorm van ondersteuning te regelen via de gemeente in plaats van particuliere hulp of de inzet van Schoonhuis.